

Οκινάουα: Μια βάση μέσα στα σπίτια

Φανταστείτε μια πόλη σαν τη Ναντέρ, με περισσότερους από 90.000 κατοίκους και μια τεράστια αεροπορική βάση στο κέντρο της, με δεκάδες απογειώσεις και προσγειώσεις ελικοπτέρων κάθε μέρα. Ένα τεράστιο στρατόπεδο μήκους 2,8 χιλιομέτρων και πλάτους 2 χιλιομέτρων, με περίφραξη από αγκαθωτό συρματόπλεγμα μέσα στην καρδιά της πόλης.

Η πόλη αυτή είναι το **Γκινοβάν**, στο νησί της **Οκινάουα**, στη νοτιοδυτική Ιαπωνία. Όταν απογειώνεται ή προσγειώνεται ένας σχηματισμός ελικοπτέρων, ο θόρυβος είναι εκκωφαντικός, ενώ, για να πάει κανείς από το δημαρχείο στο δημοτικό στάδιο θα διανύσει πολλά χιλιόμετρα, γιατί πρέπει να κάνει το γύρο της βάσης **Φουτένμα**.

Είναι κατανοητοί οι λόγοι για τους οποίους ο δήμαρχος, **Ιχα Γίοιτσι**, αγωνίζεται να μπει τέλος σε αυτή την καθημερινή κόλαση και να κλείσει οριστικά η βάση - όχι να μετακομίσει πενήντα χιλιόμετρα μακρύτερα, στο **Νάγκο**, όπου την αντίθεση του δημάρχου, **Ιναμίνε Σουσουόμου**, συμερίζεται μεγάλη μερίδα των πολιτών.

Μαζί με το συνάδελφό του και το σύνολο των εκλεγμένων τοπικών αρχόντων της νομαρχίας της **Οκινάουα** (που περιλαμβάνει πολλά νησιά), τέθηκε επικεφαλής των διαδηλώσεων: 90.000 άνθρωποι (σε σύνολο πληθυσμού 1.385.000) διαδήλωσαν, στις 25 Απριλίου 2010, στους δρόμους του Γιομιτάν, ενός χωριού κοντά σε μια άλλη αμερικανική βάση, την Καντένα, μία από τις μεγαλύτερες της Νοτιοανατολικής Ασίας. Έχει μήκος πολλές δεκάδες χιλιομέτρων και αποκλείει την πρόσβαση σε πολλές υπέροχες παραλίες με λεπτή άμμο. Χιλιάδες διαδηλωτών υποδέχθηκαν τον πρόσφατα παραιτηθέντα πρωθυπουργό, **Χατογιάμα Γιούκιο**, κατά την επίσκεψή του στο **Γκινοβάν**, τον περασμένο Μάιο.

Τα λόγια της **Γιοναμίνε Μισίγιο**, της νεαρής μικροκαμωμένης υπεύθυνης για στρατιωτικά θέματα της τοπικής εφημερίδας «**Ριούκιο Σίμπο**», απηχούν την οργή των κατοίκων: «**Στο Τόκιο δεν αντιλαμβάνονται την κατάσταση. Αυτό είναι ανυπόφορο. Είμαστε μόλις το 0,6% της ιαπωνικής επικράτειας και φιλοξενούμε το 75% των αμερικανικών βάσεων. Αν οι**

βουλευτές θέλουν τη διατήρηση των βάσεων, ας τις πάρουν στις εκλογικές τους περιφέρειες». Και αναφέρει τα τρομερά προβλήματα που συνεπάγεται η συγκέντρωση των αμερικανικών βάσεων. Τον θόρυβο πρώτα απ' όλα, αλλά και τις επιθέσεις, τους βιασμούς, τα εναέρια ατυχήματα.

Μόνο στη διάρκεια του 2007 γίνονταν 6 εναέρια ατυχήματα το μήνα. Από το 1972 έγιναν 42 πτώσεις αεροσκαφών και ελικοπτέρων, 37 πτώσεις αντικειμένων από τον ουρανό, 328 αναγκαστικές προσγειώσεις (1)... Το 2004, ένα ελικόπτερο συνετρίβη στο χώρο **του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Οκινάουα**. Ευτυχώς το περιστατικό συνέβη Αύγουστο, σε περίοδο θερινών διακοπών.

Στο μικροσκοπικό του γραφείο στο Ινστιτούτο Ερευνών για την Ειρήνη, ο τέως κυβερνήτης (εκλεγμένος) της **Οκινάουα, Ότα Μασαχίντε**, 85 ετών, καταγγέλλει με εξαιρετικό δυναμισμό την παρουσία των βάσεων στο νησί - πράγμα που έκανε σε όλη τη ζωή του (2). Στην πραγματικότητα, εξηγεί, «ο πληθυσμός διακατέχεται, άλλη μια φορά, από ένα συναίσθημα εγκατάλειψης». Ο Ότα κάνει μια ιστορική αναδρομή για να καταστήσει πιο κατανοητά τα συναισθήματα του πληθυσμού του νησιού, που προσαρτήθηκε από το Τόκιο μόλις τον 19ο αιώνα.

Μέχρι το 1872, η Οκινάουα και το σύνολο των νησιών Ριούκιου ήταν ανεξάρτητα, φόρου υποτελή στην Κίνα και με στενές σχέσεις με την Ιαπωνία. Και οι δύο αυτοκρατορίες επιβουλεύονταν το, χάρη στις ανεπτυγμένες εμπορικές τους σχέσεις και με τις δύο, πλούσιο βασίλειο του Ριούκιου. Το 1879, η Ιαπωνία το προσάρτησε οριστικά, υποχρεώνοντας τους κατοίκους του να υιοθετήσουν την ιαπωνική γλώσσα και κουλτούρα...

Υστερα ήρθε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος: ο αυτοκράτορας και ο στρατός υποχρεώνουν τον πληθυσμό να συνταχθεί με τους στρατιωτικούς που ήρθαν από το Τόκιο. Όταν αποβιβάστηκαν οι Αμερικανοί εν μέσω κόλασης πυρός, ο ιαπωνικός στρατός εξατμίσθηκε. **«Περισσότεροι από 200.000 άνθρωποι χάθηκαν. Σκοτώθηκαν από τους βομβαρδισμούς, πέθαναν από την πείνα ή υποχρεώθηκαν να αυτοκτονήσουν... Το ένα τρίτο του πληθυσμού»,** υπενθυμίζει ο Ότα. **«Ό,τι συνιστούσε τον πλούτο αυτού του τόπου, τα κτίρια, τα σπίτια, οι τόποι ιστορικής μνήμης, εξαφανίστηκαν. Ό,τι είχαν αφήσει οι προηγούμενες γενιές. Χάσαμε τα πάντα, για πάντα».**

Μια επίσκεψη στο Μνημείο της Ειρήνης, που βρίσκεται λίγα χιλιόμετρα από την έδρα του νομού, τη **Νάχα**, αρκεί για να κατανοήσει κανείς την έκταση της καταστροφής. Ενα δάσος από επιτύμβιες στήλες Ιαπώνων, Κορεατών... **Εδώ, σε αντίθεση με το κοιμητήριο του Γιασουκούνι στο Τόκιο,** η φρίκη του πολέμου και τα εγκλήματα του ιαπωνικού στρατού στην περιοχή καταγγέλλονται χωρίς περιστροφές. Ακόμα και σήμερα, συναντά συχνά κανείς στην **Οκινάουα** οικογένειες που έχασαν μέλη τους σε αυτές τις στρατιωτικές επιχειρήσεις.

Όταν τελείωσε ο πόλεμος, οι ΗΠΑ κατέλαβαν το νησί, όπως και το σύνολο της Ιαπωνίας. Χρειάστηκε, όμως, να περιμένει η Ιαπωνία μέχρι το 1972, είκοσι χρόνια μετά την αποκατάσταση της ανεξαρτησίας, για να της επιστραφεί η **Οκινάουα**. Οι αμερικανικοί θύλακες παρέμειναν ως είχαν - βάσεις που κατασκευάστηκαν **«με την ισχύ των όπλων και της μπουλντόζας»**, κατά την προσφιλή έκφραση του δημάρχου του **Γκινοβάν, Ίχα. «Κοντά στη βάση», δείχνει, «υπήρχαν ορυζώνες, που όμως έφερναν κουνούπια, οι Αμερικανοί κατέστρεψαν τα πάντα, χωράφια και σπίτια».** Βέβαια, οι σχέσεις εξομαλύνθηκαν από τότε. Αλλά η αμερικανική παρουσία ρίχνει πάντα βαριά τη σκιά της.

Κάθε μία από τις βάσεις, φραγμένη με αγκαθωτό συρματοπλέγμα, περιέχει κατοικίες, σχολεία, αθλητικές εγκαταστάσεις, εστιατόρια και, φυσικά, έχει τη δική της αστυνομία. Οι στρατιωτικοί και οι οικογένειές τους (περισσότεροι από 40.000 άνθρωποι), με ελάχιστες εξαιρέσεις, ζουν χωρίς καμία επαφή με την τοπική κοινωνία. Αντίθετα με ό,τι πιστεύεται, η τελευταία δεν επωφελείται καθόλου από την παρουσία των βάσεων, όπως διαβεβαιώνουν οι τοπικές αρχές.

Σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία, το ποσοστό του εισοδήματος που αποφέρουν οι αμερικανικές βάσεις στην περιοχή (μισθοί Ιαπώνων που εργάζονται στις βάσεις, ενοικίαση γαιών...), και το οποίο ήταν 15,6% του παραγόμενου εισοδήματος στο νησί το 1972, πριν από την επιστροφή του νησιού στην Ιαπωνία, τώρα έχει πέσει στο 5%.

Ωστόσο, ένα μέρος του εμπορίου επωφελείται της αμερικανικής πελατείας και μερικές συνοικίες μοιάζουν περισσότερο με εμπορικά κέντρα των ΗΠΑ. Πρόκειται, όμως, για περιθωριακό φαινόμενο. **Πράγμα που αποδεικνύεται και από το ότι το νησί παραμένει ο φτωχότερος νομός της Ιαπωνίας.**

Είναι αλήθεια ότι το Τόκιο καταβάλλει επιδοτήσεις, οι οποίες τροφοδοτούν έναν κατασκευαστικό πυρετό, ιδιωτικό και δημόσιο. Ο κατασκευαστικός τομέας είναι η κύρια οικονομική δραστηριότητα του νησιού.

Η **Νάχα**, η πρωτεύουσα της **Οκινάουα**, μοιάζει με ένα απέραντο εργοτάξιο, όπου οι πιο απίστευτες κατασκευές συνυπάρχουν με πολυτελή κτίρια και γκρίζα μπλοκ από μπετόν, τα οποία έχουν αποστολή να αντέξουν στις πανίσχυρες δυνάμεις της φύσης (σεισμούς, τσουνάμι...).

Κυριαρχεί τέτοιο χάος, που μερικοί κάτοικοι της **Οκινάουα** φθάνουν ακόμα και στο σημείο να διερωτώνται μήπως οι αμερικανικές βάσεις με τις πράσινες εκτάσεις τους προσφέρουν τελικά μια εγγύηση απέναντι στο χωρίς όρια μπετονάρισμα των πόλεων και των παραλιών. Το νησί θα μπορούσε να μετατραπεί σε τουριστικό παράδεισο αξιοποιώντας τις υπέροχες παραλίες του, εφόσον έκλειναν οι βάσεις. Αλλά κάτι τέτοιο δεν προβλέπεται στο προσεχές μέλλον.

Η αμερικανική πίεση και το βάρος των ελίτ του Τόκιο ήταν τέτοιο, που, έπειτα από πολλούς ενδοιασμούς, ο τέως πρωθυπουργός, **Χατογιάμα**, αποφάσισε να προχωρήσει σε μετεγκατάσταση της βάσης - και όχι στο κλείσιμό της. Αλλαγή στάσης που θεωρήθηκε «προδοσία» από την πλειονότητα των κατοίκων της **Οκινάουα**. Και περιφρόνηση προς τη δημοκρατία, καθ' όσον όλοι οι εκλεγμένοι τοπικοί άρχοντες είχαν ταχθεί εναντίον αυτής της επιλογής.

(1) Ο κατάλογος των ατυχημάτων, καθώς και άλλα στοιχεία σχετικά με την αμερικανική παρουσία στο νησί, είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα της νομαρχίας της **Οκινάουα**.

(2) Ο **Ότα** ήταν επίσης γερουσιαστής από το 2001 έως το 2007. Βλ. Chalmers Johnson, «Governor Ota Mashide of Okinawa», 9 Νοεμβρίου 1995.

MARTINE BULARD